

โรคจากการประกอบอาชีพ

กลุ่มงานอาชีพเวชกรรม

โรงพยาบาลศูนย์ยะลา

เป้าหมายการดำเนินงาน

ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพสำหรับพื้นที่

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภายใต้แผนพัฒนาด้านการป้องกันควบคุมโรคและสุขภาพของประเทศ
ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

1

แผนงาน/โครงการตามพระราชดำริ
โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ
และโครงการสำคัญ

2

แผนงานโรคและภัยสุขภาพ

- กลุ่มโรคติดต่อ (Communicable Disease : CD)
- กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และกลุ่มปัจจัยเสี่ยงจากพฤติกรรมสุขภาพ (Non-Communicable Disease : NCD)
- กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Disease : Env-Occ)

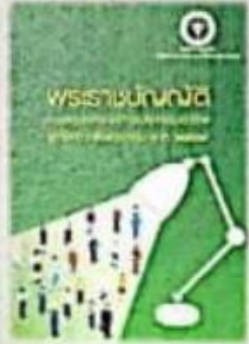
3

แผนการพัฒนางานเชิงระบบ
(System Development)

แผนงานโรคและภัยสุขภาพ

กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Disease : Env-Occ)

แผนงานการขับเคลื่อนมาตรการทางกฎหมาย ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562

- ทุกจังหวัดมีข้อมูลพื้นฐานเพื่อควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพ 5 โรค และโรคจากสิ่งแวดล้อม 2 โรค ตาม พ.ร.บ.

แผนงานพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคจากสิ่งแวดล้อม

- ลดอัตราป่วยโรคพิษตะกั่วในเด็ก อายุ 0 - 14 ปี < 0.03/ ปชก. แสนคน
- ทุกจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
- 24 จังหวัดพื้นที่เสี่ยงปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมมีระบบ OEHP

แผนงานพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพ

- ลดอัตราการประสบนันตรายจากการทำงาน ร้อยละ 5 จากปีที่ผ่านมา (ปี 2562 = 2.53/ 1,000 ราย)
- อัตราป่วยด้วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช $\leq 6/$ ปชก. แสนคน
- อัตราป่วยด้วยโรคจากฝุ่นซิลิกา $\leq 0.1/$ ปชก. แสนคน
- อัตราป่วยด้วยโรคจากแร่ใยหินแอสเบสตอส $\leq 0.05/$ ปชก. แสนคน
- อัตราป่วยด้วยโรคจากตะกั่ว/ ตะกั่ว $\leq 0.01/$ ปชก. แสนคน

คกก. ควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม เพิ่ม 7 โรคใน พ.ร.บ. ฉบับใหม่

๒10

คณะกรรมการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม เพิ่มรายชื่อโรคที่เกิดจากการทำงาน 5 โรค และโรคจากสิ่งแวดล้อม 2 โรค ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2562 ป้องกันและลดการเจ็บป่วยของประชาชน

นายแพทย์ศุภกิจ ศิริลักษณ์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้สัมภาษณ์ภายหลังการประชุมคณะกรรมการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 1/2563 ว่า ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบอนุบัญญัติ 4 ฉบับ ในพระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2562 เพื่อให้กลไกการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ขึ้น ลดการเกิดโรค ลดความรุนแรง ลดความพิการ และลดการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร โดยฉบับที่ 1 รายชื่อโรคจากการประกอบอาชีพ 5 โรค ได้แก่ โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว โรคจากฝุ่นซิลิกา โรคจากภาวะอับอากาศ โรคจากแอสเบสตอส (ใยหิน) หรือโรคมะเร็งจากแอสเบสตอส (ใยหิน) และโรคหรืออาการสำคัญของพิษจากสารกำจัดศัตรูพืช ฉบับที่ 2 รายชื่อโรคจากสิ่งแวดล้อม 2 โรค ได้แก่ โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว และโรคที่เกี่ยวข้องเนื่องอาการจากการรับสัมผัสฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่าหรือเท่ากับ 2.5 ไมครอน ฉบับที่ 3 หลักเกณฑ์การจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการสอบสวนเหตุสงสัยว่าเจ็บป่วยจากการทำงานหรือมลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยจังหวัดละหนึ่งหน่วย และฉบับที่ 4 บัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายฉบับนี้

โรคจากการประกอบอาชีพ

- โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว
- โรคจากฝุ่นซิลิกา
- โรคจากภาวะอับอากาศ
- โรคจากแอสเบสตอส (แร่ใยหิน)
- โรคหรืออาการสำคัญของพิษจากสารกำจัดศัตรูพืช

โรคจากสิ่งแวดล้อม

- โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว
- โรคที่เกี่ยวข้องเนื่องอาการจากการรับสัมผัสฝุ่นละอองขนาดเล็กหรือเท่ากับ 2.5 ไมครอน

กองทุนเงินทดแทน กำหนดชนิดไว้ดังนี้

โรคจาก
สารเคมี

โรคที่เกิดขึ้น
จากสาเหตุ
ทางกายภาพ

โรคที่เกิดขึ้น
จากสาเหตุ
ทางชีวภาพ

โรคที่เกิดจากปัจจัย
ทางการยศาสตร์
หรือเกิดจากท่าทาง
การทำงาน

โรคที่เกิดจาก
ปัจจัยทาง
จิตสังคม

โรกระบบ
หายใจ

โรคที่เกิดขึ้นจาก
สารเคมี

โรคผิวหนัง
ที่เกิดจากการทำงาน

โรกระบบ
กล้ามเนื้อ
และโครงสร้าง
กระดูก

โรคที่เกิดขึ้นจาก
สาเหตุทาง
กายภาพ

โรคจากการทำงาน

รู้ก่อน รักษาก่อน

คลินิกโรคจากการทำงาน แร่งงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี

โรงพยาบาลบางพลี
BANGPLEE HOSPITAL

สำนักงานประกันสังคม

คำถามคัดกรองโรค จากการทำงาน

1

การเจ็บป่วยของท่านเกี่ยวข้อง
กับการทำงานหรือไม่

2

อาการป่วยของท่านแตกต่างกัน
ระหว่างอยู่ที่ทำงานกับที่บ้าน หรือไม่

3

เพื่อนร่วมงานของท่านมีอาการ
คล้ายๆ กันหรือไม่

4

อาการของท่านเป็นมากขึ้น
เวลาทำงานหรือไม่

คำถามเพื่อค้นหา โรคจากการทำงาน หรือ โรคจากการสัมผัสมลพิษสิ่งแวดล้อม

1. ท่านคิดว่า อาการป่วยครั้งนี้ เกิดจาก การทำงาน หรือ การสัมผัสมลพิษจากสิ่งแวดล้อม หรือไม่

ใช่ (ตอบข้อ 2) ไม่ใช่

2. ท่านต้องการพบแพทย์อาชีพฯ เพื่อวินิจฉัยเพิ่มเติม หรือไม่

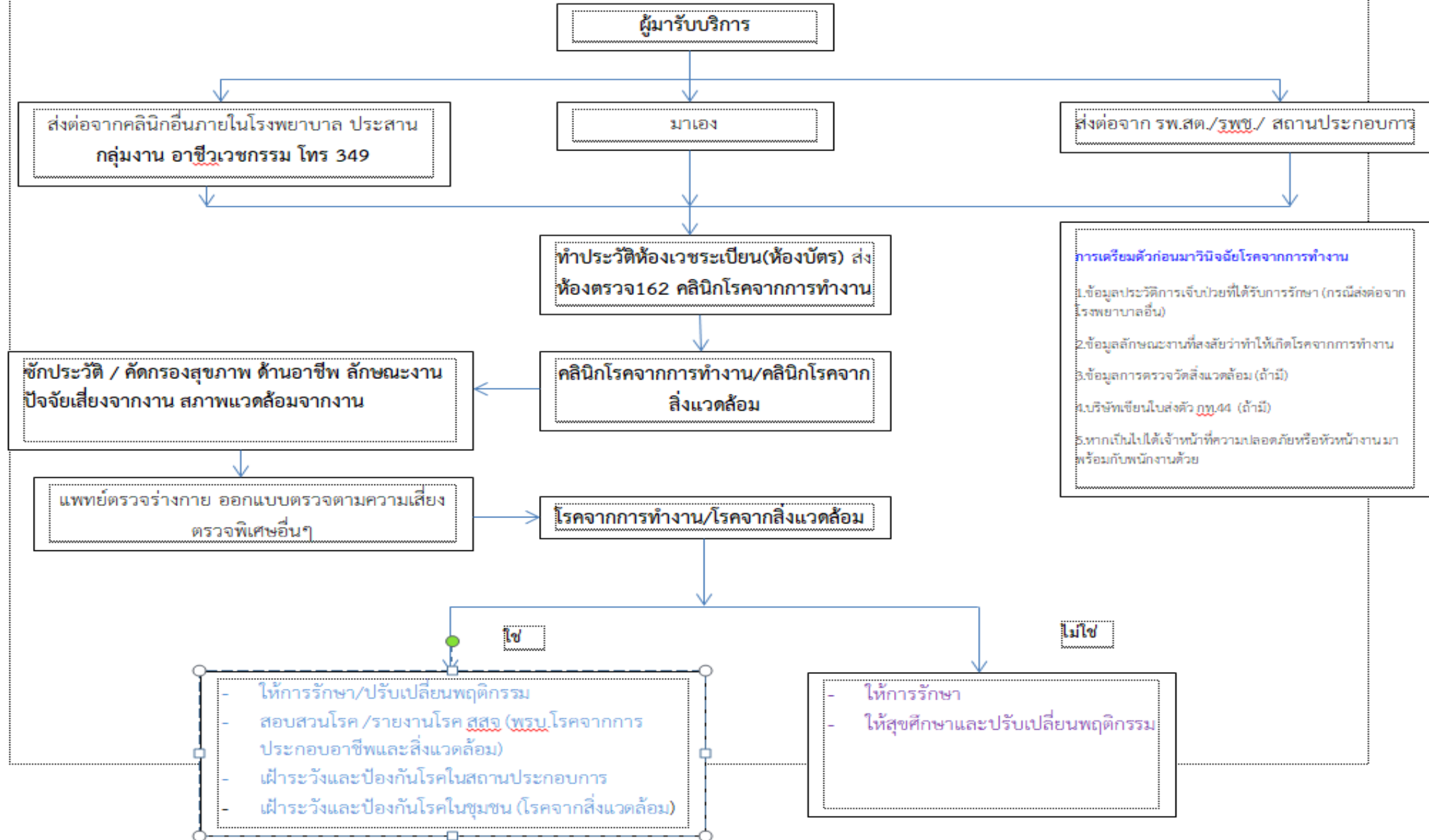
ต้องการ (ส่งคลินิกอาชีพฯ ชั้น 3) ไม่ต้องการ (เก็บแบบสอบถามให้อาชีพฯ)

ผู้ป่วยจากคลินิก ผิวหนัง ทางเดินหายใจ อื่นๆ.....

ชื่อ.....HN.....โทร.....สถานที่ทำงาน.....

ขั้นตอนการรับบริการคลินิกโรคจากการทำงานและโรคจากสิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลยะลา

แนวทางการบันทึกการวินิจฉัยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

1. ให้รหัสโรคหลัก(Principle Diagnosis)
2. ให้รหัสสาเหตุภายนอก (External cause) ในกรณีวินิจฉัยว่ามีสาเหตุมาจกงาน หรือสิ่งแวดล้อม ดังนี้
  - ก. ให้รหัส **Y96 Work-related condition** เป็นรหัสสาเหตุภายนอก (External cause) เมื่อพบว่าโรคหรือปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยที่มีสาเหตุเกี่ยวเนื่องจากการทำงานหรือ โรคจากการทำงาน
  - ข. ให้รหัส **Y97 Environmental-pollution-related condition** เป็นรหัสสาเหตุภายนอก (External cause) เมื่อพบว่าโรคหรือปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยเกิดจากมลพิษในสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างการลงรหัสสาเหตุภายนอก (External cause)

ตัวอย่าง 1	ชาย อายุ 35 ปี ทำงานในโรงงานทำผ้าเบรค มาเป็นเวลา 5 ปี มาด้วยอาการเหนื่อยหอบ ภาพรังสีทรวงอก พบ Pleural thickening, pleural plaque และมี pulmonary infiltration แบบ ground glass	
	แพทย์วินิจฉัย	Coder ให้รหัส
การวินิจฉัยหลัก	Asbestosis	J61 Pneumoconiosis due to asbestos and other mineral fiber
การวินิจฉัยอื่น ๆ	-	-
สาเหตุภายนอก	Occupational disease	Y96 work-related condition

ตัวอย่าง 2	ชาย อายุ 30 ปี มีผื่นตามมือและแขน หลังจากจับจ้ำงฉีดพ่นสารกำจัดแมลงในสวนมะนาว	
	แพทย์วินิจฉัย	Coder ให้รหัส
การวินิจฉัยหลัก	Irritant contact dermatitis	L24.5 Irritant contact dermatitis due to other chemical products
การวินิจฉัยอื่น ๆ	-	-
สาเหตุภายนอก	Occupational disease	Y96 work-related condition

- 3. กรณีมีการให้รหัสการบาดเจ็บการเป็นพิษและ ผลติดตามจาก เหตุภายนอก ; S00 – T98 ต้องให้รหัสสาเหตุภายนอก (External cause) ได้แก่รหัสกลุ่ม V W X Y เป็นรหัสเสริมเสมอ ซึ่งในการลงรหัสกลุ่มนี้ต้องมี 5 หลัก โดยรหัสหลักที่ 4 ระบุสถานที่เกิด (Place of occurrence) และรหัสหลักที่ 5 ระบุกิจกรรม (Activity code) ในขณะที่เกิดเหตุการณ์/อุบัติเหตุ (ถ้าเหตุอาชีพให้ระบุกิจกรรม เป็น 2 ทำงานในหน้าที่หารายได้) เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้รหัสเหตุอาชีพ

ตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่าง 3	ชาย อายุ 35 ปี ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดนเครื่องมือตัดนิ้วหัวแม่มือขวาขาดขณะทำงาน	
	แพทย์วินิจฉัย	Coder ให้รหัส
การวินิจฉัยหลัก	Traumatic amputation of right thumb	S68.0 Traumatic Amputation of thumb (complete)
การวินิจฉัยอื่น ๆ	-	-
สาเหตุภายนอก	โดนเครื่องมือตัดนิ้วหัวแม่มือขวาขาดขณะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม	W31.62 Contact with other and unspecified machinery in industrial and constructed area while working for income

หมายเหตุ : W31 สัมผัสกับเครื่องจักรกลอื่นและที่ไม่ระบุรายละเอียด
รหัสตำแหน่งที่ 4 สถานที่ 6 โรงงานอุตสาหกรรม
รหัสตำแหน่งที่ 5 กิจกรรม 2 ระหว่างทำงานเพื่อหารายได้

ตัวอย่าง 4	ชาย อายุ 30 ปี รับจ้างฉีดพ่นสารเคมีกำจัดหนูในนาข้าว โดนสารเคมีกำจัดหนูหกใส่ขณะผสม	
	แพทย์วินิจฉัย	Coder ให้รหัส
การวินิจฉัยหลัก	Rodenticides poisoning	T60.4 พิษจากสารฆ่าหนู
การวินิจฉัยอื่น ๆ	-	-
สาเหตุภายนอก	อุบัติเหตุจากยาฆ่าศัตรูพืช และสัตว์ ขณะทำงานฉีดพ่น สารฆ่าหนูในนาข้าว	X48.72 การเป็นพิษโดยอุบัติเหตุจาก ยาฆ่าศัตรูพืชและสัตว์ ขณะทำงาน ฉีดพ่นสารฆ่าหนูในนาข้าว

หมายเหตุ : X48 การเป็นพิษโดยอุบัติเหตุจากยาฆ่าศัตรูพืชและสัตว์
รหัสตำแหน่งที่ 4 สถานที่ 7 นาพื้นที่การเกษตร
รหัสตำแหน่งที่ 5 กิจกรรม 2 ระหว่างทำงานเพื่อหารายได้

ในกรณีนี้ ไม่ต้องให้รหัสสาเหตุภายนอก Y96 Work-related condition เนื่องจากได้
ระบุไว้แล้วในหลักที่ 5 ของรหัสสาเหตุภายนอก

ตัวอย่าง

โรคหรือปัญหาสุขภาพ		วินิจฉัยโรคหลัก Principle Diagnosis (Diagtype 1) หรือวินิจฉัยอื่น ๆ	สาเหตุภายนอก External cause (Diagtype 5)
<p>1. โรคทางการยศาสตร์ : โรคหรือปัญหาสุขภาพทางการยศาสตร์ อาจเกิดได้หลากหลายตามการได้รับสัมผัสกับสิ่งคุกคามหรือปัจจัยเสี่ยงทางการยศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านจิตสังคม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และลักษณะงาน และท่าทางการทำงาน เป็นต้น ซึ่งในการวินิจฉัยโรคนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และการลงรหัส ICD-10 นั้น สามารถระบุได้ตามผลการวินิจฉัยที่แท้จริง ซึ่งข้อมูลนี้เป็นเพียงการยกตัวอย่างรหัสโรคและปัญหาสุขภาพทางการยศาสตร์ที่พบบ่อยเท่านั้น แต่ในการปฏิบัติงานจริงอาจจะพบโรคหรือปัญหาสุขภาพทางการยศาสตร์ที่นอกเหนือดังที่กล่าวมา</p>			
โรคของเส้นประสาทเส้นเดียวของแขน Mononeuropathies of the upper limb			
1) กลุ่มอาการอุโมงค์ข้อมือ	Carpal tunnel syndrome	G56.0	Y96
2) รอยโรคที่เส้นประสาทอัลนาร์	Lesion of the ulnar nerve	G56.2	Y96
3) รอยโรคที่เส้นประสาทเรเดียล	Lesion of the radial nerve	G56.3	Y96
ปวดหลัง Dorsalgia			
4) ปวดหลังส่วนล่าง	Low back pain	M54.5	Y96
5) ปวดหลัง ไม่ระบุรายละเอียด	Dorsalgia	M54.9	Y96

ตัวอย่าง

โรคหรือปัญหาสุขภาพ		วินิจฉัยโรคหลัก Principle Diagnosis (Diagtype 1) หรือวินิจฉัยอื่น ๆ	สาเหตุภายนอก External cause (Diagtype 5)
เยื่อหุ้มข้ออักเสบ และปลอกเอ็นอักเสบ Synovitis and tenosynovitis			
6) นิ้วล็อก นิ้วโกป็น นิ้วลั่น	Trigger finger	M65.3	Y96
7) ปลอกเอ็นกล้ามเนื้อ เนื้ออักเสบบริเวณ ปลายเยื่อกระดูก เรเดียส	Radial styloid tenosynovitis (De Quervain's tenosynovitis)	M65.4	Y96
ความผิดปกติของเนื้อเยื่ออ่อน เนื่องจากการใช้งานมากเกินไปและแรงกดทับ Soft tissue disorders related to use, overuse and pressure			
8) ปลอกเอ็นกล้ามเนื้อ ที่มือและข้อมือ อักเสบเรื้อรัง	Chronic crepitant tenosynovitis of hand and wrist	M70.0	Y96
9) ถุงลมหัดลี ปลายศอกอักเสบ	Olecranon bursitis	M70.2	Y96
10) ถุงลมหัดลีหน้า สะบ้าเข่าอักเสบ	Prepatellar bursitis	M70.4	Y96

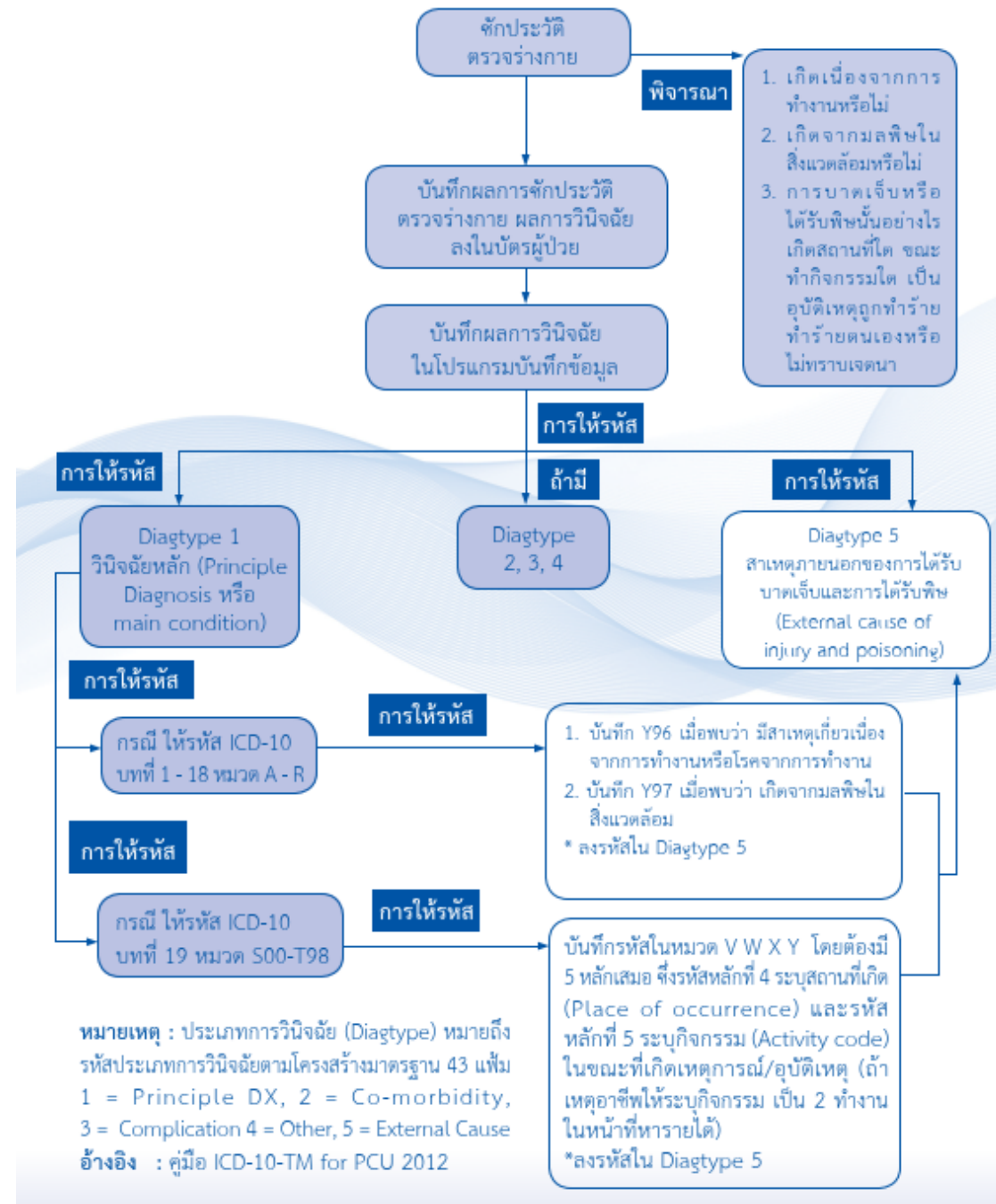

ตัวอย่าง

เอ็นยึดกระดูกอักเสบแบบอื่น Other enthesopathies			
11) รอยนูนเหนือปุ่มกระดูกต้นแขนอักเสบด้านใน	Medial epicondylitis (Golfer's elbow)	M77.0	Y96
12) รอยนูนเหนือปุ่มกระดูกต้นแขนอักเสบด้านนอก	Lateral epicondylitis (Tennis elbow)	M77.1	Y96

สรุป

กรอบแนวทางการบันทึกรหัสโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : ประเภทการวินิจฉัย (Diagtype) หมายถึงรหัสประเภทการวินิจฉัยตามโครงสร้างมาตรฐาน 43 แห่ง
1 = Principle DX, 2 = Co-morbidity, 3 = Complication 4 = Other, 5 = External Cause
อ้างอิง : คู่มือ ICD-10-TM for PCU 2012

